

Dragi nastavnici,

Ovaj vam letak nudimo kako bismo vas potaknuli na razmišljanje o poremećajima u ponašanju i vašoj ulozi u njihovoj prevenciji.

Za više informacija,
savjet ili edukaciju
slobodno nam se obratite:

Udruga "Igra"
Sveti Duh 55, 10000 Zagreb
01/3704-537
udruga.igra@zg.htnet.hr
www.udrugaignra.hr

Autor teksta: Martina Čarija
Ilustrator: Zrinka Ostović
Lektor: Milena Benini
Dizajn: Bestias

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske

The World Bank

IIIPI
RADIONICE I LETAK

modifikacija
ponašanja
putem igre

POREMEĆAJI U PONAŠANJU
letak za nastavnike

Što su poremećaji u ponašanju (PUP)?

Poremećaj u ponašanju jest ponašanje koje odstupa od norme u odnosu na specifično vrijeme, kulturu i očekivanja, uvjetovano organski i/ili reakcijom na okruženje, koje zbog višedimenzionalnosti, učestalosti i težine oslabljuje potencijale djeteta za razvoj, učenje i rad, te koje dijete ne može nadvladati ili ne može dovoljno nadvladati bez posebne pedagoško-terapeutske pomoći (Myscher, 1996 prema N. Koller-Trbović). Pojednostavljeno rečeno, pojam “poremećaj u ponašanju” obuhvaća sva društveno nepoželjna i neprihvatljiva ponašanja, ponašanja koja odstupaju od uobičajenih, očekivanih i “normalnih”. Ova ponašanja ometaju funkcioniranje djeteta tako što ga dovode u sukob s okolinom ili mu smanjuju komunikaciju i kontakt s okolinom.

Teorije o uzrocima razvoja poremećaja u ponašanju pripisuju odgovornost društvu, školi, obitelji, nasljeđu i sl. Svima im je zajednička pretpostavka da su poremećaji u ponašanju kod djece osnovnoškolske dobi, a i ranije, zapravo upozoravajući SOS-signal koji djeca pokazuju da su njihove potrebe nezadovoljene, da nešto nije u redu s njima i oko njih.

Kako prepoznati takva ponašanja kojima djeca šalju SOS signale?

NEKA OD RIZIČNIH PONAŠANJA U ŠKOLI SU:

- * Prilagodba na školu (anksioznost, neprijateljstvo, agresivnost, nezainteresiranost)
- * Akademski neuspjeh (slabe ocijene, ponavljanje razreda)
- * Školski neuspjeh (subjektivna procjena vlastitog neuspjeha na akademskom, interpersonalnom i osobnom planu, pitanje odnosa, zadovoljstva u školi, nesnalažljivost, neaktivnost, nekritičnost. Sve navedeno može rezultirati agresijom, rezignacijom, povlačenjem, regresijom, bježanjem)
- * Povlačenje, osamljivanje i izolacija od drugih učenika
- * Pretjerani strahovi, psihosomatske teškoće
- * Napuštanje škole (markiranje, skitnja)

- * Nasilje u školi (verbalno, fizičko, socijalno, psihološko)
- * Nedostatak empatije, česte promjene raspoloženja
- * Zloupotreba sredstava ovisnosti, krađa, žicanje, kršenje javnog reda i mira
- * Interesi neprimjereni dobi, poremećen sustav vrijednosti
- * Kršenja pravila i zabrana, kako školskih, tako i roditeljskih

ŠTO SMANJUJE RIZIKE DA DIJETE RAZVIJE POREMEĆAJE U PONAŠANJU?

Kako bismo bolje razumjeli djecu s PUP-om, važno je razmišljati i o tome što utječe na smanjenje rizika za razvoj ozbiljnih poteškoća. Neki od faktora koji smanjuju rizike su: stabilna emocionalna veza i potpora od roditelja ili odrasle osobe, socijalna potpora unutar i izvan obitelji, emocionalno pozitivna, otvorena i podržavajuća klima u školi, prihvatljivi i dostupni socijalni modeli koji primjenjuju konstruktivno rješavanje problema, sposobnost djeteta da ostvari svoje ciljeve na društveno prihvatljiv način, osjećaj osobnog uspjeha, pozitivna slika o sebi, visoko samopoštovanje, aktivno suočavanje s problemima.

I klima u školi može utjecati na razvoj PUP-a!

Kako Vi možete pomoći djetetu s poremećajem u ponašanju?

Prepoznajte djetetov poziv u pomoć.

Važno je ne tumačiti djetetova negativna ponašanja osobno, već čuti poziv u pomoć. Dijete nije Vaš neprijatelj, već je svrha njegova kršenja normi i pravila upravo poruka svijetu da mu potrebe nisu adekvatno zadovoljene. U slučaju da roditelji ne reagiraju na probleme djeteta, osoblje škole je ključno u rješavanju problema.

- * Razgovarajte s roditeljima i upozorite ih na probleme koje dijete iskazuje.
- * Inzistirajte na redovitoj suradnji s roditeljima.
- * Budite aktivni u timskoj suradnji sa stručnjacima (socijalni pedagog, psiholog, pedagog,...). Razmijenite informacije, zatražite mišljenje stručne osobe o djetetu...
- * Uputite dijete socijalnom pedagogu i/ili ga uključite u socijalizacijske grupe (ako za to postoji mogućnost u Vašoj školi).
- * U slučaju da dijete i dalje iskazuje problematična ponašanja, a roditelji ne poduzimaju adekvatne korake da mu pomognu, o cjelokupnoj situaciji obavijestite Centar za socijalnu skrb.

Zajedno s učenicima dogovorite jasna pravila ponašanja.

- * Dogovorite unaprijed posljedice u slučaju nepoštivanja pravila ponašanja.
- * Objasnite zašto primjenjujete pravila i zašto njihovo ne poštivanje ima svoje posljedice.
- * Pravila i posljedice prilagodite individualnim potrebama, dobi i sposobnostima svakog djeteta (npr. hiperaktivnoj djeci omogućite da za vrijeme nastave izađu van ukoliko im je teško sjediti cijeli sat), ali i vlastitim mogućnostima, kako biste mogli biti dosljedni.
- * Posljedice NE SMIJU uključivati fizičko kažnjavanje, ponižavanje, psihičko maltretiranje, uskraćivanje zadovoljavanja osnovnih životnih potreba (hrana, voda...), prijetnje...

Razgovarajte s djetetom.

Djecu koja su često povučena, tužna i šutljiva odrasli su skloni zanemariti jer su “dobra i ne stvaraju probleme”, a važno je razgovarati s njima kako biste saznali više o tome što ih muči.

DAJTE UČENICIMA DO ZNANJA DA VAM SVOJE PROBLEME MOGU REĆI U POVJERENJU.

Osim osobnih problema, učenici će Vam možda povjeriti tko je kriv za određenu tučnjavu, kada se sprema fizički obračun među djecom...

POHVALITE DIJETE ZA SVAKI NJEGOV TRUD.

Potaknite uključivanje sramežljivog djeteta u zajedničke aktivnosti s ostalom djecom.

Motivirajte učenike da prihvate sve članove svoga razreda, te da poštuju njihove međusobne razlike.

Sukobe među djecom rješavajte pred cijelim razredom kako bi djeca imala priliku naučiti metode nenasilnog rješavanja sukoba.

Kamo možete uputiti roditelje?

- * psihologu/inji i/ili psihijatru/ici u lokalnom domu zdravlja ili u privatnim savjetovalištim
- * stručnoj službi škole
- * Udruzi “Igra”, Sveti Duh 55, 10000 Zagreb; tel: 01/3704-537; mob: 095/911-0089 ili nekoj drugoj nevladinoj organizaciji
- * Poliklinici za zaštitu djece grada Zagreba, Argentinska 2, 10000 Zagreb; tel: 01/34 575 18, mail: info@poliklinika-djeca
- * Centru za socijalnu skrb u Vašoj lokalnoj zajednici
- * Obiteljskom centru